

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN** tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

G. Otlu

Çiçek OTLU

İstanbul Milletvekili

Manisa Alaşehir Sümer Oral Mesleki Eğitim Merkezi öğrencisi 16 yaşındaki Z.D., 26-9-2023 tarihinde elektrik tesisatı döşeme işinde çalıştığı inşaatın 5. katından düşerek hayatını kaybetmiştir. İnşaatta çalışan öğrencinin başında usta öğreticinin olmadığı, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınmadığı ve öğrencisinin mesai saatleri dışında çalıştırıldığı belirtilmiştir. Türkiye'deki mesleki eğitim merkezlerinde eğitim alan öğrencilerin yaşadıkları mağduriyetler, çalıştıkları işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin eksikliği yıllardır çözüm beklemektedir.

09-12-2016 tarihinde yayınlanan 6764 sayılı "Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile çırak, kalfa ve ustalara eğitimi veren Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM), Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlanmıştır. 1-3/12/2021 tarihlerinde gerçekleştirilen 20. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlardan biri de mesleki eğitimdeki öğrenci sayısını artırmak olarak belirlenmiştir. 24-05-2023 tarihinde mesleki eğitim merkezlerinde kayıtlı öğrenci sayısının 1 milyon 405 bine ulaştığı, bunlardan 295 bin 189'unun 18 yaş ve altında olduğu açıklanmıştır.

Ortaokul veya imam hatip ortaokulunu bitirmiş 14-18 yaş grubundaki çocukların baş vurduğu mesleki eğitim merkezlerinde lise diploması alınabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenen fark derslerinin tamamlanması gerekmektedir. Mesleki eğitim merkezi öğrencileri, haftada 1 gün okulda teorik eğitim almakta, 4 gün işletmelerde çalışmaktadır. Çıraklık eğitimi 3 yıl, kalfalık eğitimi 1 yıl süren mesleki eğitim merkezlerinin yaygınlaştırılması amacıyla 2021 yılında, 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nda değişiklik yapılmış 9,10 ve 11. Sınıf öğrencilerinin asgari ücretin yüzde 30'u, 12. Sınıf öğrencilerinin asgari ücretin yarısı kadar maaş almaları karara bağlanmıştır. İşyerlerinde çalıştırılan öğrencilerin maaşları Devlet tarafından ödenmektedir. Yasaya göre, aday çırak, çırak ve öğrencinin eğitimi sırasında işyerinin kusuru halinde meydana gelecek iş kazaları ve meslek hastalıklarından işveren sorumlu olacaktır.

Mesleki eğitim merkezlerinde 18 yaş altı öğrencilerin haftada 4 gün çalışıp 1 gün eğitime devam edebilmeleri nitelikli, bilimsel eğitim almalarını engellemektedir. Dar gelirli ailelerin çocuklarının öğretmenleri ve okul idaresi tarafından başarısız oldukları gerekçesiyle mesleki eğitime yönlendirildikleri, mesleki eğitim merkezlerinde eğitim alanların sayısının artırılarak genç işsiz oranının düşük gösterildiği, çalışılan alanlarda iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin yetersiz olduğu, sermayeye ucuz iş gücü olarak çalıştırıldıkları, angarya işler yaptırıldıkları, işletmelerde mobbing ve tacizlere maruz kaldıkları, mesleki eğitim koşullarının etkin denetimlerinin yapılmadığı, ücretlerinin çoğu zaman düzenli ödenmediği, belge alsalar da sonrasında iş garantisinin bulunmadığı iddia edilmektedir. Mesleki eğitim merkezlerinde çıraklık, kalfalık ve ustalık belgesi almaya hak kazanmış fakat lise diploması alamamış binlerce öğrenci üniversiteye de gidememektedir. Yapılan araştırmalar, mesleki eğitimde yeterli fiziki altyapının, atölye, laboratuvarlar ve teknik donanımların yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda;

1-İş sağlığı ve güvenliği önlemleri alınmadığı, mesai saati dışında çalıştırıldığı ve başında usta öğretici olmadığı için Manisa Alaşehir Sümer Oral Mesleki Eğitim Merkezi öğrencisi 16 yaşındaki Z.D.'nin çalıştığı inşaatta düşerek hayatını kaybetmesi Bakanlığınızın bilgisi dahilinde midir?

2-Bakanlığınız, inşaat şirketinin sorumlularına karşı açılan davada müdahil olacak mıdır?

3-Genç işsiz sayısını düşük göstermek için mesleki eğitim merkezlerinde çırak sayısının arttırıldığı, öğrencilere örgün eğitim için yetersiz olduklarının söylendiği, 14-18 yaş aralığındaki yoksul aile çocuklarına “bir gün okula geleceksin, dört gün iş yerinde olacaksın, asgari ücretin yüzde 30’unu alacaksın” denilerek mesleki eğitimin avantajlı gösterildiği iddiaları doğru mudur?

4-Mesleki eğitim merkezlerinin 14-18 yaş aralığındaki öğrencileri eğitimden kopardığı ve ucuz iş gücüne dönüştürdüğü iddialarına ilişkin açıklamanız var mıdır?

5-Öğrencilerin mesleki eğitim merkezlerinde haftada bir gün teorik eğitim almaları yeterli olmakta mıdır? Mesleki eğitim merkezlerinde yeterli fiziki altyapı, atölye, laboratuvarlar ve teknik donanımlar mevcut mudur?

6-Son beş yılda, mesleki eğitim merkezlerinden kalfalık veya ustalık belgesi almaya hak kazanan kaç öğrenci aynı zamanda lise diploması alabilmiştir?

7-Mesleki eğitim merkezleri ve öğrencilerin çalıştıkları iş yerleri ne sıklıkta denetlenmektedir?

8-Mesleki eğitim merkezi öğrencilerinin çalıştıkları işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği koşullarının sağlanması için ilgili kurumlarla iş birliği yapılmakta mıdır?

9-Son beş yılda mesleki eğitim merkezlerinde eğitim alan kaç öğrenci iş kazası geçirmiştir? Kaç öğrenci iş kazasında hayatını kaybetmiştir?

10-Öğrenciler, işyerlerinde taciz, şiddet ve mobbinge karşı nasıl korunmaktadır? Son beş yılda taciz, şiddet ve mobbingden dolayı Bakanlığınıza gelen şikayet sayısı kaçtır?

11-2022 yılında Bakanlığınız ile market zinciri A101 ile imzalanan ve tepki gösterilen protokol örneğinde olduğu gibi Bakanlığınız ile protokol imzalayan kaç firma vardır? Bu protokollerin bilgileri kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?

12-Bakanlığınız, mesleki eğitim merkezlerinden mezun olan kişilerin istihdam süreçlerini takip etmekte midir? Son beş yılda kaç kişi mezun olduğu alanda iş yapmaktadır?

13-İşyeri ve mesleki eğitim merkezleri arasında imzalanan protokolden öğrenci kayıtlarına kadar olan süreçte danışmanlık yapan kaç aracı firma bulunmaktadır? Bu işleyişin hukuki dayanağı var mıdır?

14-Türkiye’de mesleki eğitim şartlarının, Anayasa, yasalar, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme ve Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesinde tanımlanan eğitim hakkı ile örtüşmediği iddiasına ilişkin açıklamanız var mıdır?

15-Sosyal devlet olmanın gereği; tüm öğrencilerin, eşit imkanlar içinde, bilime dayalı, parasız eğitim almaları sağlanacak mıdır?